

SOZIOLINGUISTIKA

KIKE AMONARRIZ

EZKORTASUNA

Duela gutxi adiskide batek, euskara-teknikaria bera, aldizkari honetan idazten dudan kronika ezkorregia dela adierazi zidan. Ni ezezkotan eta bera baiezkotan. Kutsu goibela omen darie idatzi hauei eta euskalgintzan berriz, ba omen dira kronika honi ukitu argiagoa emango lioketen albisteak.

Hitzaspertu hartan kronika honen nondik norakoak azaldu nizkion adiskideari, eta berak bezala pentsa dezakeen beste norbait egon daitekeelakoan, egokia iruditu zait, uki zitezkeen gaien artean, gorderik neukan bati ekitea: euskararen egoeraren inguruko ezkortasuna/baikortasunari, alegia.

Gauza jakina da, datu berberaren eta egoera berberaren inguruan oso ondorio desberdinak atera daitezkeela, eta norberaren kokapenak baldintzatzen dituela bizitzaren aspektu desberdinen inguruan egin genitzakeen interpretazioak.

Euskalgintzan dihardugunon artean, erabateko baikorrak eta erabateko ezkorrak gutxi direla iruditzen zait; ez genukeen bestela lortu dugun dinamismoa erdietsiko eta ez ginatkeen iritsi garen lekura iritsiko.

Zalantzarik handienak ordea, gure egoera gizarteratzerakoan azaldu behar dugun tonua dela eta ez dela sortzen dira. Tonu baikorregiak jendea akuilatu edo lokarrarazi egiten du? Tonu ezkorregiak jendea atzendu ala suspertu egiten du?

Nireustez, giltzarria jasoleengan dago neurri handi batean. Oso modu desberdinean landu beharko lirateke, euskararen inguruko informazioak, informazio horien jasoleen arabera. Informazioa inoiz ez da neutroa, eta euskarari buruzko informazioa ere ez. Horregatik oso garrantzitsua da, eta horretan arrazoia ematen diot artikulu honen aitzaki den adiskideari, euskara-

ren inguruko informazioetan tonu arreek nagusitasun handiegia izan dutela.

Hori dela eta, nik neronek pertsonalki eta euskalgintzan lanbide dudan elkarteak ere, baikortasun erreflexiboa bultzatu nahi izan dugu gizarteratutako mezuetan (eta esan beharra daukat, batzuk ezkorregizat jotzen gaituzten bezala, beste batzuk baikorregizat jotzen gaituztela. Gustu guztiak ez daude munduan). Azken batean axola diguna, mezuaren hartzailea, dagoen abiapuntutik, hizkuntz normalizaziora daraman bidean, abiatzea eta norabide egokian abiatzea gainera, baita. Eta horretako ezinbestekoa da ilusioa piztea, baikortasun-giro batean, baina beti ere euskararen ahulezia eta arriskuak ahaztu gabe. Oreka lortzea da erronka.

Artikulu hauen irakurlegoa berezitat jo izan dut beti (bide batez esan dezadan nahikoa meritu eta pazientzia ere baduzue-la), eta oro har euskalgintzan txertatutakotzat. Horregatik, hausnarketarako aztarnak eta informazioak eskaintzen ahalegindu naiz idatzion bidez. Eta ikuspegi honetatik normala den bezala, gehiagotan plazaratu ditut kezkatzen nauten gaiak, bide onean doazenak baino.

Irakurleak era honetakoak direla/zaretela pentsatuz beraz, ez diot beldurrik artikulek izan dezaketen tonu ezkorriari; balizko ezkortasun hori ez baita geratzailea, lanerako pizgarri baizik.

Artikulu hauetan beraz, normalean nire kezkek aurkituko dituzue. Hala ere, eta nahiz eta nire alderdi baikorra ezagutzeko beste bitarteko batzuetara jotzeko aukera izan, uda partean gaudenez, opor-usaina inguruan dabilkigunez, eta txoko honetan gehiegizko ezkortasuna sumatu uste duten guztiei zapore gozoagoa gera dakien, ahaleginduko naiz, geratzen zaizkidan le-rootan, ahalik eta albisterik baikorrenak komentatzen. □

ZE ARRAROA EUSKARARIK GABE NAFARROA

Nafarroako Gobernuak Taller de Sociología Kabineteari eskaturiko «Euskara Nafarroan zertan den» azterlana burutu eta

aurkeztu berri da. Datuek, azken urte hauetan nafar gizarteak euskararekiko izan duen bilakaera azalarazi dute.

Emaitzek adierazten dutenez, nafar gizarteak gero eta maila altuagoan onartzen du euskara kultur ondare bezala eta etorkizunari begira euskararen aldeko apostu garbia egiten du.

Zonalde erdaldunean, euskararekiko erreparrak handiagoak baldin badira ere, eta nahiz eta euskararen aurrean uzkur ageri den multzo bat egon, gehiengoak euskaraz hitz egiten jakitea gustatuko litzaiokeela eta euskara Nafarroan sustatu egin behar dela erantzun du.

Datu hauek bat datoz, azken urte hauetan Nafarroan euskara inguruan burutu diren ikerketa desberdinetako emaitzekin eta nafarren euskararen aldeko jarrera orokorra berresten dute.

Hazi emankor hau lora dadin, behar bezala zaindu behar hemendik aurrera.□

HIZKUNTZ ESKUBIDEAK

Maiatzaren hasieran Hizkuntz Eskubideei buruzko Nazioarteko Konferentzia ospatu zen Bartzelonan, bertan mundu osoko hizkuntz komunitate desberdinetako ordezkariak bildu zirelarik.

Konferentzia honetatik Hizkuntz Eskubideen Nazioarteko Adierazpena atera da. UNESCOk bere gain hartu du Adierazpena eta konferentzia antolatu duten aditu eta gobernuz kanpoko erakundeen hurrengo helburua, berau Giza Eskubideen Nazioarteko Deklarazioaren osagarri bihurtzea litzateke.

Testua osatu duten pertsonen artean EHuko Zuzenbide Fakultateko irakasle den Xabier Iriondok «Hizkuntzen arteko bake-hitzarmen» modura bataiatu zuen. Definizio hau hizkuntz eta etnia minoritarioen inguruan zabaltzen ari den diskurtso berriaren islada izan daiteke.

Helburu horretarako bidean, tresna baliagarria suerta daiteke beraz, adierazpen hau.

Euskal Herrira etorritz, Frantziak «Hizkuntza Gutxituen Europako Karta» sina dezan lagun dezake adierazpen honek.

Hilabete hauetan, Frantziako Gobernuaren inguruko hainbat politikariri (Jacques Chirac berari!) entzundakoak entzun ondoren, badirudi jakobinismoaren lurraldean aniztasunari atetxoren bat zabaltzeko aukerak indartzen ari direla. Allande Boutinek *Egunkarian* zioen bezala, «*Frantzian zerbait mugitzen hasi delakoan nago*».□

ATOMOTIK UNIBERTSORA

Euskaldunak beti izan gara artxipiela goen antzeko. Itsaso erdaldunaren erdian, euskaldunak barreiatuta eta elkarren arteko zubirik gabeak.

Egoera hori definitzeko «atomizazioa» hitza erabili dute Euskara Elkartek, eta berau gainditzeko, Euskal Herriko udalerrri desberdinetan zehar barreiatutako Euskara Elkartek Federazio batean bildu dira: Euskara Elkarteen Topagunea.

Atomizazioa gainditu eta elkarteen dinamika indartzea du helburu.

Ez dira ordea Euskara Elkartek izan indarrak biltzen ahalegindu diren bakarrak. Beste bilgune bat ere osatu da eta oraingo honetan asmoak ez dirudi txantxetakoa. Izenak helburuen sendotasuna eta indarra adierazten du: unibertsoa.

Unibertsoa: elementu independenteez osaturiko globalitate orekatua. Berez dena. Bilakaera etengabea, mugimendua...

Kezka batetik sortu zen Kezka. Unibertsoa ordea, kezkatik baino hausnarketatik sortu dela esatera ausartuko nintzateke. Helduago sumatzen dut. Kezka baino kezka bizi ditu, sakan eta sakonean.

Sortu berri den unibertso honen egitekoa garrantzitsua eta erabakiorra izan liteke euskalgintzaren garapenean.

Bildu diren izenen pisua, ordezkatzen dituzten esparruen zabalatasuna, eta planteamenduetan aurkezten den seriotasuna

nak mugimendu erreferentzial baten aurrean gaudela adierazten digu.

Eta gainera ezin ahaztu beste alor batzuetan ere hasiak direla bilgune berriak osatzen: Euskalkom jardunaldien inguruan sortutakoa, helduen euskalduntze-alfabetatze alorrean diharduten erakundeen artean...

Bilgune hauek guztiak bitarteko ezin egokiagoak bihur litezke, euskararen normalizazio-prozesua, zabaldu, sakondu eta azkartzeko.□